
Digitalizáció és mesterséges intelligencia a magyar igazságszolgáltatásban*

Nagy Adrienn**

1. Bevezető gondolatok

Az információs technológia robbanásszerű fejlődése az élet minden területén újításokra kényszeríti a szereplőket, nincs ez másképp az igazságszolgáltatási szektorban sem. Az, hogy ez miként hat az igazságszolgáltatásra, hogyan fogja a szereplők munkáját átalakítani, jelenleg nagy kérdés, nemzetközi szinten is több reform elképzelés látott napvilágot. Jelen tanulmány nem vállalkozhat arra, hogy ezeket az elképzeléseket csokorba gyűjtse, alapvető célkitűzése annak feltérképezése, hogy a digitalizáció mennyiben hatotta át a bíróságok működését, és néhány gondolatébresztő tényezőt villant fel a mesterséges intelligencia becsatornázási lehetőségeiről.

2. Digitalizáció és az Európai Unió

A digitalizáció az Európai Unióban kiemelten fontos politika, az EU alapvető célja a digitális gazdaság és társadalom kiépítése. Az Európai Bizottság a 2019-2024 közötti időszakra hat prioritást tűzött ki maga elé, melyek között szerepel *A digitális korra felkészült Európa* megvalósítása is.¹ Ezzel összefüggésben a Bizottság rámutatott, hogy az EU digitális stratégiájának célja, hogy a digitális technológiák okozta változásokat a polgárok és a vállalkozások előnyére fordítsa, és egyidejűleg segítsen elérni azt a nagyszabású célt, hogy Európa gazdasága 2050-re klímasemlegessé váljon. Az adatgazdaságra és a mesterséges intelligenciára vonatkozó uniós stratégiák ösztönözni fogják a vállalkozásokat, hogy éljenek ezekkel az új technológiákkal, fejlesszék azokat, továbbá biztosítani kívánják, hogy a társadalom bizalmat tápláljon irántuk.²

* A kutatást az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, *Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban* című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

** Intézetigazgató egyetemi docens, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Európai és Nemzetközi Jogi Intézet.

¹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024_hu (utolsó lekérdezés: 2020. 08. 15.)

² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_hu (utolsó lekérdezés: 2020. 08. 15.)

2015-ben az EU-ban kialakításra került a Digitális Gazdaság és Társadalom Fejlettségét Mérő Mutató (DESI)³, egy olyan összetett jelzőszám, mellyel – többek között – nyomon követhető az uniós tagállamok digitális fejlődése, és összegezhető az Unió digitális teljesítményének mutatói. Magyarország a 2019-es DESI alapú rangsorban a 23. helyezést érte el, mellyel az alacsony teljesítményű országok csoportjába tartozik.⁴

A digitális társadalmakban az igazságszolgáltatás is digitális, több olyan kezdeményezés is született az Európai Unióban, mely az igazságszolgáltatás digitalizációját irányozta elő: például az E-igazságügyi portál⁵, mely azt a célt szolgálja, hogy EU-szerte megkönnyítse az igazságügyi rendszerekkel kapcsolatos információ keresését és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1724 (2018. október 2.) rendelete előírta az „Egységes digitális kapu” kialakítását, mely biztosítja az információkhoz, eljárásokhoz, valamint segítségnyújtó és problémamegoldó szolgáltatásokhoz való hozzáférést az EU tagállamai számára. Vagy kiemelten említhetjük meg az E-CODEX⁶-et, az internetes adatcserén alapuló e-igazságügyi kommunikációt, melynek célja a határon átnyúló igazságügyi együttműködés elősegítése, jellemzője, hogy a jog és az informatika határán helyezkedik el.⁷

További példaként emelhető ki az Európai Unió Tanácsának 2018-ban elfogadott első európai etikai dokumentuma a mesterséges intelligencia igazságügyi rendszerekben való felhasználásáról. Ez a Charta⁸ alapvetően alapelveket foglal össze, melyeket a politikai döntéshozóknak, a jogalkotóknak és az igazságügyi szakembereknek figyelembe kell venniük a mesterséges intelligencia igazságszolgáltatásban történő alkalmazásánál.⁹ A szakmai alapot elsősorban az Európa Tanács igazságszolgáltatás hatékonyságának értékelésével foglalkozó bizottsága (CEPEJ) szolgáltatta, mely bizottságnak az volt az alapvető nézőpontja, hogy a mesterséges intelligencia alkalmazása az igazságszolgáltatásban hozzájárulhat a hatékonyság és a minőség javulásához.

3. Digitalizáció a magyar igazságszolgáltatásban

Handó Tünde, az Országos Bírósági Hivatal akkori elnöke 2019-es értékelésében hangsúlyozta¹⁰, hogy az Európai Bizottság 2019-es igazságügyi eredménytábláján a magyar bíróságok az első helyen álltak az elektronikus ügyintézési lehetőségek biztosítása terén. Ehhez az eredményhez azonban hosszú út vezetett, melynek főbb állomásai az alábbiak szerint összegezhetőek.

³ Digital Economy and Society Index

⁴ A DESI-t 2015-ben hozták létre az Európai Digitális Menetrend előrehaladásának mérésére, azóta az Európai Unió minden évben kiadja a tagállamok digitális teljesítmény mutatóit. A témáról lásd részletesen Cseh Gergely: A digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutató – Magyarország európai uniós teljesítménye a digitalizált világban; Miskolci Jogi Szemle 2020. évi 1. különszám 51-60. o.; Vinnai Edina: Az állam szerepe a digitális társadalmi leszakadás kezelésében; Miskolci Jogi Szemle 2020. évi 1. különszám 351. o.

⁵ <https://beta.e-justice.europa.eu/?action=home&plang=hu>

⁶ <https://www.e-codex.eu>

⁷ Domokos Andrea: A magyar büntető eljárás és a digitalizáció; Miskolci Jogi Szemle 2020. évi 1. különszám 74-75. o.

⁸ <https://rm.coe.int/ethical-charter-en-for-publication-4-december-2018/16808f699c> [2020. 02. 29.]

⁹ E témáról lásd részletesen Pusztahelyi Réka: Bizalmunkra méltó MI – A mesterséges intelligencia fejlesztésének és alkalmazásának erkölcsi-etikai vonatkozásairól; Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica 2019/2. sz. 97-122. o.

¹⁰ <https://magyarnemzet.hu/belfold/elsook-vagyunk-a-birosagi-elektronikus-ugyintezesben-7022222/> (utolsó lekérdezés: 2020. 08. 27.)

Az állampolgárok igényérvényesítésének megkönnyítését, egyszerűsítését, a bírósági munkafolyamatok lerövidítését, ésszerűsítését, a bíróságok közötti és a társszervekkel való kapcsolattartás, információáramlás elősegítését hivatott szolgálni az „e-bíróság koncepció” megvalósítása. Az „e-bíróság koncepció” keretében az egyes projektek döntő mértékben olyan feladatok megvalósítását szolgálták, amelyek törvényi kötelezettségként jelentkeztek a bíróságok oldalán. Ezek a projektek a következők voltak:

- cégbírósági és céginformációs rendszerek továbbfejlesztése,
- civil szervezetek bejegyzésének és nyilvántartásának, valamint a csőd- és felszámolási eljárások modernizációja,
- az ügyfélkapcsolatok elektronizálása egyes bírósági eljárásokban,
- a gondnokoltak és gondnokaik, a támogatott és támogatóik, valamint az előzetes jognyilatkozatok elektronikus nyilvántartása.

Az igazságügyi kormányzat az ezredforduló óta aktív jogalkotási tevékenységet folytat az „e-bíróság koncepció” megvalósítása terén – gyakran az európai uniós jog által megvont keretek között –, melynek eredményei a magyar polgári eljárások tekintetében mutatkoztak meg elsőként. E jogalkotási folyamat eredményeként került sor az

- elektronikus cégeljárás megteremtésére 2008-tól,
- a fizetési meghagyásos eljárás elektronizálására közjegyző előtti nemperes eljárásként 2010-től,
- elektronikus okiratok polgári perben történő felhasználásának lehetővé tételére 2005-től,
- elektronikus közokirat, magánokirat bevezetésére 2009-től,
- elektronikus kapcsolattartás bevezetése 2013-tól választható módon, majd 2016. július 1. napjától kötelező jelleggel a jogi képviselők és a belföldi gazdálkodó szervezetek, közigazgatási szervek számára.

Az elektronizáció alkalmazásában újabb fejezetet nyitott az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.) elfogadása. A 2016. január 1-én hatályba lépett E-ügyintézési tv. rendelkezései felváltották az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvényt. Az E-ügyintézési törvényt az Országgyűlés lényegében az elektronikus ügyintézés széles körű elterjedése, az eljárások gyorsítása és az adminisztratív terhek csökkentése, illetve a különböző jogviszonyok szélesebb körű elektronizálása, valamint a lakosság számára korszerűbb és hatékonyabb közszolgáltatások nyújtása érdekében alkotta. A törvény egyik alapja az EU 2014. július 23-i 910/2014/EU rendelete, röviden az eIDAS („electronic identification and trust services”) Rendelet.

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) Tizedik Része „Az elektronikus technológiák és eszközök alkalmazása” címszó alatt két fejezetben rögzít szabályokat: a XLVI. Fejezet tartalmazza az elektronikus kapcsolattartásra¹¹ vonatkozó rendelkezéseket, míg a XLVII. Fejezet az elektronikus hírközlő hálózat igénybevételeinek feltételeivel foglalkozik. Ez utóbbival összefüggésben az OBH elnöke 2018 szeptemberében indított belső projektet (*Via Video* projekt), mely – többek között – az ún. „távmeghallgatás” széleskörű alkalmazásához szükséges technikai feltételek kialakítását célozta meg.¹² A bírósági eljárásokban összegezve az alábbi területeken valósul meg elektronikus

¹¹ Az elektronikus kapcsolattartás részletes szabályairól lásd részletesen: Wopera Zsuzsa – Nagy Adrienn: E-kapcsolatok a polgári igazságszolgáltatásban; in: *Infokommunikációs Jog* (Czékmann Zsolt szerk.), Ludovika Egyetemi Kiadó, Bp. 2019. 151-173. o.; Szalai Péter: Elektronikus kommunikáció a polgári perekben; in: *Az elektronikus eljárások joga* (G. Karácsony Gergely szerk.), Gondolat Kiadó Bp. 2018. 7-35. o.

¹² Lásd részletesen: Róth Erika: A telekommunikációs eszköz használatának gyakorlati kérdései a büntető eljárásban; *Miskolci Jogi Szemle* 2020. évi 1. különszám 253-261. o.

kapcsolattartás:

- általános elnöki igazgatási ügyek;
- polgári, gazdasági, munkaügyi és közigazgatási ügyek;
- büntető ügyek.

A bírósági polgári nemperes eljárások körében:

- csőd- és felszámolási eljárás;
- cégeljárás;
- civil szervezetek nyilvántartásával kapcsolatos eljárások.

Az elektronikus kapcsolattartáson kívül más e-ügyintézési szolgáltatások is elérhetők, mint a Bírósági Fizetési Portál, a Csőd Betekintő Portál, E-panasz előterjesztésének lehetősége, az Elektronikus Tájékoztató és Figyelmeztető Rendszer vagy az Eljárás időtartam kalkulátor.

Az OBH legújabb projektje 2017-ben vette kezdetét *A bírósági igazgatás további elektronizálása „Digitális Bíróság”* elnevezéssel. A program keretében alapvetően három kiemelt fejlesztési terület került meghatározásra:

1. A bírósági határozatok közzétételének és anonimizálásának fejlesztése körében a Bírósági Határozatok Gyűjteménye kereső-programjának továbbfejlesztése az anonimizált bírósági határozatok közötti böngészés, keresési folyamat optimalizálása érdekében, illetve a határozatok anonimizálását biztosító program továbbfejlesztése, az anonimizálási folyamat automatizálása.
2. Az elektronikusan elérhető közhiteles nyilvántartások bírósági rendszerekkel való online összekapcsolása.
3. Az E-Akta kialakítása, technikai feltételeinek biztosítása.

A 2020. január 1-je után indult polgári és büntető ügyekben a bírósági E-akta élesítésével lehetővé vált a periratokba való elektronikus betekintés. A program bevezetésére ún. „felmenő rendszerben” került sor, tehát a kezdőirat érkezésének 2020. január 1. napja utánra kell datálódnia, mely egyben azt is jelenti, hogy ha például a fellebbezés érkezett e határidő után, akkor a másodfokú eljárás iratai találhatóak meg az E-aktában. A rendszer elsődlegesen az eljárás alanyainak kényelmét szolgálja, akik bárhol és bármikor betekinhetnek az ügyek irataiba, nincs szükség utazásra, és megspórolhatják az iratmásolatok illetékét is. Megújult az elektronikus határozatgyűjtemény is, mely által könnyebb és szélesebb körben böngészhetők az anonimizált bírósági határozatok, és a bírák számára is segítséget nyújt az ítéletek megszerkesztéséhez. A bíróságokon olyan beszédleíró programokat is tesztelnek, melyek a hangfelvételtől automatikusan írott szöveget készítenek, így a jegyzőkönyvek, határozatok rövidebb időn belül elkészülhetnek.

4. A koronavírus járvány miatt elrendelt veszélyhelyzeti eljárási rend – Az E-tárgyalás

A 2020. évi koronavírus járvány következtében – átmeneti jelleggel ugyan – a bíróságok működésében is jelentős változások következtek be, melyek a digitalizáció előtérbe helyezését eredményezték, és a jelen tanulmány szempontjából jelentős újjátásként bevezetésre került az E-tárgyalás megtartásának lehetősége.

A 45/2020. (III. 14.) Korm. rendelet 1. §-a első lépésként rendkívüli ítélezési szünetet rendelt el 2020. március 15. és március 30. között. 2020. április 1. napjától hatályba lépett a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Veir), mely speciális eljárási szabályokat tartalmazott a polgári peres és bírósági polgári nemperes eljárásokra, átmenetileg módosítva a Pp. szabályait.

A veszélyhelyzeti eljárási rend alapvető célkitűzése az emberi személyes kapcsolatok kiküszöbölése volt, mely a digitális eljárási megoldások aktívabb használatával, illetve a szóbeliség háttérbe szorításával és az írásbeliség elsőlegessé tételével vált elérhetővé.

A polgári perekben a perfelvételi szakot főszabályként perfelvételi tárgyalás mellőzésével kellett lebonyolítani, mely alapvetően a nyilatkozatok írásbeli előterjesztésével valósulhatott meg. Személyes meghallgatás szükségessége esetén is elsődlegesen azok írásbeli előterjesztésére volt lehetőség, és ha ez valamilyen okból kifolyólag nem volt lehetséges, akkor a személyazonosítást lehetővé tevő elektronikus eszköz igénybevétele volt indokolt.

Az érdemi tárgyalást, illetve az 1952-es Pp.¹³ hatálya alá tartozó perekben valamennyi tárgyalást elektronikus hírközlő hálózat, vagy más elektronikus kép és hang továbbítására alkalmas eszköz útján volt lehetőség megtartani (E-tárgyalás). Ha az E-tárgyalás megtartásához szükséges technikai feltételek nem biztosíthatók, a bíróság tárgyalást nem tart, a tárgyaláson felveendő nyilatkozatokat írásban szerzi be, vagy a személyazonosítást lehetővé tevő elektronikus eszköz igénybevétele útján.

A veszélyhelyzet ideje alatt az elektronikus kép és hang továbbítására alkalmas eszköz útján megtartott tárgyalás (E-tárgyalás) feltételeiről a Kúria 2/2020. (IV. 30.) PK véleménye ad részletes útmutatást. Az E-tárgyalás abban az esetben tartható meg, ha a szükséges technikai feltételek a bíróságon kívül minden – a tárgyalásra idézendő – személynek rendelkezésére áll. E körülményt a bíróságnak hivatalból kell vizsgálnia. A felek, a közreműködők és más személyek e-tárgyaláson való részvételének feltétele, hogy a bíróság felhívására előzetesen bejelentsék az e-mail címüket, rendelkezzenek internet kapcsolattal, valamint olyan eszközzel, amely alkalmas a kép és hang egyidejű továbbítására. A 2/2020. (IV. 30.) PK vélemény indokolásában utal arra, hogy a bíróságok egységesen a *Skype for Business* programot alkalmazzák a személyes közreműködést kiváltó programként.

5. Mesterséges intelligencia az igazságszolgáltatásban

A bírói döntések áthárítása a mesterséges intelligenciára digitális bíróságok megjelenéséhez vezet, ekkor beszélhetünk a szó tényleges értelmében vett digitális bíróságról. Magyarországon erről az igazságszolgáltatásban még nem beszélhetünk, egyenlőre automatizált eljárások kerültek bevezetésre bizonyos területeken, mint például a fizetési meghagyásos eljárásban, vagy a cégeljárásban. Azt azonban határozottan kijelenthetjük, hogy a digitalizáció fejlődése nem fogja érintetlenül hagyni a bírósági szervezetet és az ítélkező bírák munkáját, hiszen az igazságszolgáltatás társadalmi környezetében – vállalatoknál, bankoknál, közigazgatásban stb. – már mindennaposá vált a számítógépes adatfeldolgozás és a digitális munkakultúra.¹⁴

Darák Péter, a Kúria elnöke 2017 tavaszán számolt be az University College London, a Sheffieldi és a Pennsylvaniai Egyetemek által végrehajtott kísérlet eredményéről, mely szerint egy mesterséges intelligencia az Európai Emberi Jogi Bíróság által tárgyalta ügyek százainak kimeneteléről adott helyes előrejelzést. A program 584 ügyet vizsgált, melyekben az Emberi Jogok Európai Egyezményének meghatározott cikkeit kellett alkalmazni, és ez alapján „jogsértő” vagy „nem jogsértő” eredményre jutott. A mesterséges intelligencia csak két hasonló ügyben adott hibás végeredményt. A kutatócsoport a kiváló végeredmény ellenére is arra a következtetésre jutott, hogy a program nem képes érzékelni a jogi minősítés finomabb árnyalatait. A Kúria elnöke a nemzetközi eredmények ellenére is azt

¹³ 1952. évi III. törvény a Polgári perrendtartásról

¹⁴ Gyekiczky Tamás: Jogrendszerek a Digitális Társadalomban – VI.;

<https://jogaszvilag.hu/vilagjogasz/jogrendszerek-a-digitalis-tarsadalomban-vi/> (lekérdezés: 2020.03.13.)

hangsúlyozza, hogy az ítélkező tevékenységet nem lehet mesterséges intelligenciára bízni.¹⁵

Magyarországon is vannak óvatos kísérletek a robotika alkalmazására a jog világában: a Pécsi Tudományegyetem hallgatói az *iLex startup* mesterséges intelligencia alapú oktatási eszköztől tanulhatják a polgári jogot. Az *iLex* a csevegő robotot az IBM Cloud termékére építette, mely tárhelyet és fejlesztőrendszert is biztosít a kognitív technológiás innovációhoz.¹⁶

Az óvatos magyar ellenérzéssel szemben elsősorban angolszász jogterületen bontakozott ki az az elméleti vita, mely a mesterséges intelligencia igazságszolgáltatásban betöltött jelentőségéhez kapcsolódik, és arra a kérdésre keresi a választ, hogy a robot bírók felválthatják-e az emberi bírák munkáját.¹⁷

Jelen tanulmány szerzőjének az a véleménye, hogy a mesterséges intelligencia igazságszolgáltatásban betöltött funkciójával kapcsolatban nem az a kérdés, hogy van-e létjogosultsága ebben az ágazatban, hanem hogy mikor és mennyiben formálja át az egyes szerepköröket. A jelenleg kifejlesztett és alkalmazott technológiai megoldások máris hatást gyakoroltak a bíróságok munkamódszerére: bizonyos értelemben tehermentesítést eredményeznek, hiszen emberi közreműködés nélkül támogató funkciókat látnak el, megjósolják a jogvita lehetséges kimenetelét, mellyel a bíróságon kívüli vitarendezést is ösztönzik.

A mesterséges intelligencia alkalmazható az igazságszolgáltatás egyes területein, segítségével időt nyerhetünk bizonyos – kevésbé érdekes, inkább technikai jellegű – munkamozzanatok automatizálásával (pl. nyomtatványok kitöltése vagy bírósági határozatok kigyűjtése). Ám jelen pillanatban kijelenthetjük, hogy a mesterséges intelligencia nem alkalmas jogi kérdésekben döntések meghozatalára, ezért egyhamar nem fogja helyettesíteni az ügyvédeket és a bírákat. Ennek oka pedig alapvetően abban keresendő, hogy az ítélkezést nem lehet technológiának tekinteni. A polgárok, vállalkozások konfliktusos emberi viszonyokat visznek a bíróság elé, ezek egy része vagyoni jogi jellegű, míg más részük személyi állapottal kapcsolatos, vagy lehet személyes jellegű is, mint például egy becsületsértő cikk publikálása. A bírói ítélkezés magában hordoz egy értékelő elemet is, mely középpontba helyezi a bíró személyét; a bíróban meghatározó pszichológiai folyamatok zajlanak: a tényállással összefüggésben a megismerés, a bizonyítékok mérlegelése körében pedig a meggyőzés kialakulása. A bíró eljárása alkotó jellegű művelet, bevett tradicionális módszerekkel.¹⁸

Ugyanakkor szükséges felhívni a figyelmet Richard Susskind professzor gondolataira is: „Akik azzal nyugtatják magukat, hogy egy gép sosem fogja tudni eléggé komplexen megérteni a jogi ügyeket, és ezáltal felelős döntések meghozatalára sem lesz képes, azok tökéletesen félreértik a mesterséges intelligencia működésének elvét.” A professzor példaként a számítógépes sakkprogramot hozza fel: elképzelhetetlen gyorsasággal elemzik a potenciálisan szóba jöhető összes lépést, és végül érzelemmentesen hozzák meg azt a döntést, mellyel legvalószínűbb a győzelem. Eközben nincsenek tudatában annak, hogy „okosan” vagy „szépen” játszanak-e, ugyanakkor kegyetlen hatékonysággal. A döntési

¹⁵ Darák Péter: (Mesterséges) bírói intelligencia; 1. o. https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/sajto/z_dr_darapeter.pdf (utolsó lekérdezés: 2019. 08. 10.)

¹⁶ Rác Zoltán: Az ügyvédi hivatás jövője a robotika fejlődésének fényében; *ADVOCAT* 2019/1. sz. 12. o.

¹⁷ A részletes kutatási eredményeket Nagy Adrienn: A mesterséges intelligencia és a digitalizáció jelentősége és lehetséges hasznosítási területei az igazságszolgáltatásban c. tanulmány tartalmazza; megjelenés alatt Infokommunikáció és Jog 2020. évi számában

¹⁸ Darák Péter: (Mesterséges) bírói intelligencia; 1. o. https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/sajto/z_dr_darapeter.pdf (utolsó lekérdezés: 2019. 09. 10.)

képességet legjobban a múltbéli esetek és az írott szabályok ismerete alapozza meg.¹⁹

6. Záró gondolatok

A digitális eljárások alapvetően megváltoztatták az igazságszolgáltatás valamennyi szektorának munkastílusát, kultúráját, szokásait. A hagyományos legitimáció helyett más elismerés lép fel, ahol megváltozik az igazságszolgáltatásba vetett bizalmi elv forrása és hatása. Az eljárások legitimációja helyébe, ahol a személyes részvétel a döntés elfogadásának alapja, a technikába vetett bizalom és az algoritmikus eljárások feletti ellenőrzés hite lép.²⁰

A digitalizáció hatása jelenleg is érezékelhető az eljárásokra, az abban érintett ügyfelekre. A hagyományos értelemben vett írásbeliség átalakul, modernizálódik, az eljárások tárgyát képező jogügyleteknél a digitalizált szerződések, bizonyítékok problémája merül fel. Az elektronikus eljárások és kapcsolattartások részeként megnövekedett a formalizmus, a nyomtatványok használata előtérbe került, melyek nem megfelelő kitöltése esetleg az eljárás korai lezárásához vezethet, mely a bírósághoz fordulás alkotmányos joga ellenében ható tényező. A jogászok magatartása és munkája is változik: a szóbeliségről áthelyeződik a hangsúly az írásbeliségre, mely sokkal precízebb és elmélyültebb munkát kíván meg a peres felek és a bíróság részéről is.

A koronavírus járvány okán bevezetett veszélyhelyzeti eljárási rend gyakorlati tapasztalatai mutattak rá arra, hogy az igazságszolgáltatás működésének jelenlegi helyzete még messze áll a szó szoros értelmében vett „digitális bíróságtól”. A bevezetett E-tárgyalás lehetősége kapcsán a közvetlenség, nyilvánosság alapelvei háttérbe szorulni látszottak, csak hogy egy problémát kiemeljünk. De az is lehet, hogy maguk az alapelvek, vagy gyakorlati működésük elavult, és ezek szorulnak újragondolásra. A sok kérdés mellett azonban egy biztos: a bíróságok fontos szerepet töltenek be társadalomban, ezért tevékenységük hatékonyságára, színvonalára különösen nagy hangsúlyt kell fektetni, és e követelmények nem kerülhetnek háttérbe a technológiai fejlődések ellenére sem.

¹⁹ Átformálja a mesterséges intelligencia az igazságszolgáltatást

<https://jogaszvilag.hu/atformalja-a-mesterseges-intelligencia-az-igazsagszolgalatatast/>

(utolsó

lekérdezés: 2019. 12. 20.)

²⁰ Gyekiczky Tamás: Jogrendszerek a Digitális Társadalomban – VI.;

<https://jogaszvilag.hu/vilagjogasz/jogrendszerek-a-digitalis-tarsadalomban-vi/> (lekérdezés: 2020.03.13.)